

МАТЕРІАЛИ

до історичного календаря Ізюмщини

на допомогу краєзнавчій роботі

Харків - 2008

- 1681 – почалось будівництво Ізюмської кріпості. Офіційна дата заснування міста.
- 1684 – збудовано Преображенський собор
- 1687–1690 – руйнівні напади татар на ізюмські землі
- 1688 – Ізюмський полк як самостійна одиниця виділився з Харківського, першим полковником став Костянтин Григорович Донець
Потрашков С. Харьковские полки : Три века истории / С.Потрашков – Х., 1998. – С.15.
- 1700, 29 лютого – Ізюм перетворено в полковий центр
- 1708 – Ізюм з полковою територією ввійшов до складу Азовської губернії
- 1718 – за новим територіальним поділом Ізюм відходить до Белгородської провінції Київської губернії
- 1732 – в Ізюмі налічувалось 3199 жителів, 442 двори з 495 будинками
- 1754 – святителем Іоасафом Белгородським знайдено чудотворну ікону Божої Матері Пісчанської, яка нині зберігається у Свято-Вознесенському храмі
Ибрагимова А. Твой храм / А. Ибрагимова – Х., 2005. – С. 197–198.
- 1765, 28 липня – за наказом російського уряду Ізюмський козацький полк перетворено на гусарський
- 1780 – Ізюм – повітове місто Харківського намісництва
- 1781, 21 вересня – наказом Катерини II затверджено герб Ізюмського повіту (на золотому полі зображення трьох виноградних лоз з гронами винограду)
Гречило А. Герби міст України (XIV – I пол. XX ст.) : наук.-попул. видання / А.Гречило, Б.Савчук, І.Сварник. – К. : Брама, 2001. – С. 162-163.
- 1790 – відкрито повітове училище
- 1820 – збудовано Хрестовоздвиженську церкву
- 1826, 12 липня – освячено Свято-Вознесенський храм
протоієрей Йосиф. Вознесенському Собору 175 років / протоієрей Йосиф // Обрії Ізюмщини. – 2001. – 26 черв.
- 1854, 19 жовтня – в Ізюмі народився видатний український живописець С.І.Васильківський (1854-1917)
- 1869, 5 березня – затверджено статут товариства споживачів м. Ізюм
Товариству – 130 років // Обрії Ізюмщини. – 1999. – 3 лип.
- 1885-1884 – на Ізюмщину приїхав відомий декабрист А.Є.Розен, він поселився в маєтку своєї дружини “Вікнино” (нині с. Перемога Кам’янської сільради), де і прожив до останніх днів свого життя
- 1873 – в Ізюмі відкрито міський банк
- 1882, 15 серпня – відкрито реальне училище (нині ЗОШ № 4)
Яскраві сторінки історії ЗОШ № 4 // Обрії Ізюмщини. – 2007. – 5 жовт.

- 1886, грудень – 1888, лютий – в Ізюмській тюрмі знаходився поет-революціонер П.А.Грабовський
- 1892 – засновано товариство любителів музичного та театрального мистецтва
- 1895 – за ініціативи прогресивної інтелігенції міста засновано Ізюмську міську бібліотеку
Єварницька Т. Ізюмській міській бібліотеці – 100 років / Т.Єварницька // Рад. життя. – 1996. – 13 січ.
- 1896, 20 жовтня – в с. Червоний Оскіл народився Я.М.Федоренко (1896-1947), маршал бронетанкових і механізованих військ Радянської Армії
- 1897 – за даними загального перепису в Ізюмі налічувалось 24300 чоловік
- 1903–1915 – під керівництвом Круповича і Регішевського створено масив “Ізюмська дача”
Опыт создания лесных культур в пристенных борах Изюмского гослесхоза. – Х. : Прапор, 1995. – 13с.
- 1903 – збудовано Народний будинок (арх. Л.Ф.Макухін, О.В.Висоцький)
- 1905 – на багатьох підприємствах Ізюмщини пройшли страйки у відповідь на події 9 січня в Петербурзі
- 1907 – чех Шадлун заснував у місті пивзавод
Чеський стандарт “Ізюмського” пива // Изюминка. – 2004. – 19 авг. – С. 2.
- 1910 – через Ізюм і повіт пройшла нова залізниця Харків–Донбас
- 1912 – в Ізюмі з’явилася електростанція і водогін
- 1915 – почали діяти Ізюмські ремонтні майстерні (нині Ізюмський тепловозремонтний завод)
Славне минуле // Обрії Ізюмщини. – 2005. – 27 серп.
Полехін В. ІТРЗ : завод жив, живе і житиме довго / В.Полехін // Обрії Ізюмщини. – 2005. – 27 серп.
- 1917, 15 березня – в Ізюмі створено міську Раду робітничих і солдатських депутатів
- 1917, 22 березня – на засіданні Ізюмської районної Ради робітничих і солдатських депутатів обговорено статут профспілки
- 1918, лютого – в Ізюмі був скликаний I повітовий з’їзд Рад
- 1918, 17 квітня – місто зайняли німецькі окупанти. Почали діяти підпільні більшовицькі організації
- 1918, 21 грудня – на Ізюмщині діє влада контрреволюційної Директорії
- 1919, 5 січня – обрано Ізюмський повітовий військово-революційний комітет
- 1919, 19 січ. – вийшов перший номер “Бюлетеню Ізюмського повітового військово-революційного комітету” (нині міська районна газета “Обрії Ізюмщини”)
- 1919, червень – війська генерала Денікіна захопили Ізюм
- 1919, 19 грудня – денікінські контррозвідники вчинили розправу над 94 політичними в’язнями Ізюмської тюрми

- 1919, 22 грудня – червоноармійські війська вступили в Ізюм
- 1919, 28 грудня – відбувся II повітовий з'їзд. на якому обрано повітовий виконавчий комітет Рад робочих, селянських і солдатських депутатів. До складу ввійшли тт. Анікеєв, Вітлицький (голова), Кравцов, Смірнов та ін.
- 1920, 18 лютого – обрано повітовий комітет КП(б)У, куди ввійшли тт. Петров, Латишов, Максимов, Гончаров, Смірнов та ін.
- 1920 – в Народному домі відбулися перші збори молоді, обрано повітовий комітет Комуністичної спілки робітничо-селянської молоді в складі Кохтенка (голова), Рогаля, Бабія, Хаярової та ін.
- в повіті були створені комітети незаможних селян
 - засновано Ізюмський краєзнавчий музей
- Григоренко К. Музей потребує підтримки / К.Григоренко // Обрії Ізюмщини. – 2005. – 1 берез.*
- 1921, листопад – в Ізюмі відкрито гідроелектростанцію
- 1922 – при Ізюмських залізничних майстернях організовано школу фабрично-заводського учнівства (нині Ізюмський професійний ліцей)
- Із історії професійного навчання / Підготувала Л.Господар // Обрії Ізюмщини. – 2007. – 1 черв.*
- 1923, 28 січня – в Ізюмі народився Недбайло Анатолій Костянтинівич (1923–2008), льотчик, двічі Герой Радянського Союзу
- Двічі Герой Радянського Союзу Анатолій Костянтинівич Недбайло / В.Сенітий [та ін.] // Обрії Ізюмщини. – 2008. – 20 трав.*
- 1923 – в результаті адміністративно-територіальної реформи Ізюмський повіт був реорганізований в округ, до якого входили Ізюмський, Петрівський, Барвенківський і Савінський райони, створено Ізюмський район
- 1923, 13 травня – почав діяти Ізюмський приладобудівний завод
- Левченко Л. Приладобудівному заводу – 75 років / Л.Левченко // Обрії Ізюмщини. – 1998. – 8 квіт.*
- 1924 – створена комуна “Іскра”
- початок створення споживчих товариств на Ізюмщині
- 1926 – відкрито робітничий клуб залізничників (нині Палац молоді та підлітків “Залізничник”)
- Не згасла іскра творчої наснаги / підготував В.Полехін // Обрії Ізюмщини. – 2006. – 24 листоп.*
- 1927 – до Ізюму переїхав вчений-археолог, перший директор краєзнавчого музею Микола Вікентійович Сибільов (1873–1943)
- Махортова О. Це велика, благородна та патріотична справа / О.Махортова // Обрії Ізюмщини. – 2008. – 20 трав.*
- 1928 – закінчено будівництво фарбового заводу
- 1929 – створена комуна “КІМ” Бражківської сільради

– створено меблеву фабрику (нині ЗАТ “Ізюмська меблева фабрика”)
Шевченко Ю. Меблевій фабриці – сімдесят / Ю.Шевченко // Обрії Ізюмщини. – 1999. – 16 листоп.

1929, 1 липня – створено Ізюмський лісгосп
Манойло В. Багатство нашої країни / В.Манойло // Обрії Ізюмщини. – 1999. – 5 жовт.

1930 – засновано медичний технікум (нині медичне училище)
Кучеренко В. Ізюмське медичне училище : 70 років у славному зв'язку поколінь / В.Кучеренко // Обрії Ізюмщини. – 2000. – 30 верес.

1930 – відкрито залізничну аптеку
Полехін В. Залізнична аптека : є цікаві новини / В.Полехін // Обрії Ізюмщини. – 2007. – 23 лют.

– організовано автотранспортне підприємство
Рубцова Г. Вдосконалюємо обслуговування пасажирів / Г.Рубцова // Обрії Ізюмщини. – 2001. – 27 жовт.

1931 – створена Ізюмська МТС

1932 – Ізюмський район підпорядковано Харківській області

1934 – відкрито районний універмаг

1936 – відкрито районний колгоспний санаторій

1937 – засновано науково-технічну бібліотеку приладобудівного заводу
Левченко Л. Доля заводу і бібліотеки – невід'ємні / Л.Левченко // Обрії Ізюмщини. – 2002. – 28 верес.

1938 – в Ізюмі створено державний драматичний театр
Мирная М. ...И ложи ярко блещут, и занавес шумит : [из истории развития театра в Изюме] / М.Мирная // Изюминка. – 2003. – 11 дек. – С. 9.

1941, влітку – в Ізюмі створено винищувальний загін

1941, вересня – сформовано партизанський загін (очолив О.М.Салов)

1942, 23 червня – початок періоду німецько-фашистської окупації в районі

1943, 5 лютого – війська 6-ї армії Південно-Західного фронту визволили м. Ізюм від німецько-фашистських окупантів

1943, 17–27 липня – Ізюм-Барвінківська наступальна операція

1943, 10 вересня – визволено останній населений пункт Ізюмського району
У Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років брали участь 12048 жителів Ізюмщини, з них 6480 загинули смертю хоробрих, дванадцятьом було присвоєно звання Героя Радянського Союзу, четверо стали повними кавалерами ордена “Слави”.

Мілкін К. На Ізюмській землі / К.Мілкін // Книга пам'яті України. Харків. обл. – Х., 1995. – Т. 7. – С. 516-525.

1947, 28 квітня – відкрито міський піонерський клуб (з 1995 р. Будинок дитячої та юнацької творчості)

- 1948, 7 квітня – відкрито Ізюмську міську дитячу бібліотеку
Астаф'єва Л. Джерело добра світла / Л.Астаф'єва // Обрії Ізюмщини. – 1998. – 8 квіт.
- 1949 – відкрито оптико-механічний технікум
- 1950, 13 вересня – на вулиці Садовій відкрито пам'ятник генерал-лейтенанту П.В.Волоху
Малярів Г. Визначні місця Ізюмщини : [про пам'ятник ген.-лейт. П.В.Волоху] / Малярів Г. // Обрії Ізюмщини. – 1997. – 26 берез.
- 1954 – на річці Оскіл, поблизу с. Червоний Оскіл почалось будівництво гідровузла і водоймища, які входять в комплекс каналу Північний Донець-Донбас
Салімонович Л. Невтрачений рай : [Червонооскільське водосховище] / Л.Салімонович // Україна молода. – 2006. – 17 трав. – С.10.
- 1954, 20 вересня – початок будівництва оптико-механічного заводу, який вступив у число діючих в 1957 році.
*Босова Л. ІОМЗу – 50 років / Л.Босова // Обрії Ізюмщини. – 2007. – 30 січ.
Васильєв В. ІОМЗ : минуле і сучасність / В.Васильєв // Обрії Ізюмщини. – 1999. – 5 жовт.*
- 1956, листопад – створено Ізюмська нафтогазорозвідувальна експедиція
*Полехін В. ІНГРЕ – 40 років / В.Полехін // Рад. життя. – 1996. – 13 листоп.
Павлюк О. Знахідки і прикраси розвідників надр / О.Павлюк // Рад. життя. – 1996. – 30 листоп.*
- 1956, листопад – створено оркестр народних інструментів Палацу культури ім. Кірова
Іллічевський М. Оркестр, про якій знала Україна / М.Іллічевський // Обрії Ізюмщини. – 2006. – 26 трав.
- 1957 – відкрито Співаківське родовище газу
– створено літературне об'єднання “Крем'янець”
Бондаренко В. Поетична юність Ізюма / В.Бондаренко // Обрії Ізюмщини. – 2007. – 9 листоп.
- 1958 – в Ізюмі на горі Крем'янець почалось будівництво телевізійної ретрансляційної станції
- 1959 – відбулась перша факельна хода до пам'ятника борцям за владу Рад на гору Крем'янець, приурочена до Дня Перемоги
- 1959 – відкрито міський Палац культури
Чернишов І. Осередок культурного життя / І.Чернишов // Обрії Ізюмщини. – 2007. – 31 серп.
– відкрито дитячу музичну школу
Скрипка Л. Свято музики / Л.Скрипка. // Обрії Ізюмщини. – 2002. – 14 трав.
– відкрито широкоекранний кінотеатр “Спартак”

Шевченко І. Один з кращих в області / І.Шевченко // Обрії Ізюмщини. – 2004. – 20 квіт.

1960 – засновано дитячо-юнацьку спортивну школу

Ярцев В. ДЮСШ – це спорт і здоров'я : [бесіда з дир. школи В.Ярцевим / записав В.Полехін] // Обрії Ізюмщини. – 2000. – 12 верес.

– збудовано залізобетонний міст через річку Ізюмець

1961, 30 грудня – через ст. Ізюм пройшов перший електропоїзд

– вперше здав промислове хутро Ізюмський звірорадгосп

1962 – на Ізюмському маслозаводі введено в експлуатацію новий цех з виробництва молочних продуктів

1963 – створена Ізюмська міська станція юних техніків

Щербак В. Творчість юних техніків / В.Щербак // Рад. життя. – 1993. – 25 груд.

1963 – засновано Ізюмський опорний пункт (з вивчення лісових культур Ізюмського бору)

Головащенко М. У співдружності з наукою / М.Головащенко // Обрії Ізюмщини. – 2004. – 19 жовт.

1964 – засновано технічне бюро головного архітектора м. Ізюм (нині проектне бюро)

Овчаров О. Проектному бюро міста 40 років / О.Овчаров // Обрії Ізюмщини. – 2004. – 5 черв.

– розпочато будівництво Ізюмського комбікормового заводу

1965 – з ініціативи директора лісхоза Я.В.Добрушина на території меморіальної зони у підніжжя гори Крем'янець закладено дендрологічний парк

Ізюмський дендропарк «Кременець». – Х. : Прапор, 1995. – 28 с.

– в складі районної центральної лікарні відкрилось акушерсько-гінекологічне відділення

Удовиченко І. Радощі і труднощі будинку «номер один» / І.Удовиченко // Обрії Ізюмщини. – 2005. – 29 жовт.

1966 – відкрито аграрний ліцей

Аграрний ліцей : навчальний заклад чи пунтівка у життя? // Обрії Ізюмщини. – 2006. – 13 черв.

– при районній раді народних депутатів започаткована “Золота книга Пошани”, до якої заносились імена трудівників, які удостоєні звання “Почесний громадянин району”

Гончаренко І. Справа в надійних руках : [про О.В.Лису, голову колгоспу “40-річчя Жовтня”] / І.Гончаренко // Обрії Ізюмщини. – 2008. – 1 квіт.

1967 – здано в експлуатацію Ізюмський хлібозавод (ВАТ “ІХЗ”)

Гусейнов С. Чи матимемо завтра свіжий хліб? : [бесіда з головою правління заводу С.Гусейновим / записав В.Полехін] // Обрії Ізюмщини. – 2006. – 27 черв.

- 1972 – створено дитячий вокально-інструментальний ансамбль “Дзвіночок” (керівник І.Т.Яровий)
Чернишов І. І розквітали усмішками обличчя дітей / І.Чернишов // Обрії Ізюмщини. – 2006. – 26 верес.
- 1976 – створено об’єднання громадського харчування
Кравцов Н. Сьогодні – Міжнародний день кооперації / Н.Кравцов // Рад. життя. – 1996. – 6 лип.
- створено фольклорно-обрядовий ансамбль “Ізюмчанка” (керівниці В.Є.Каширова)
Мироненко В. З любов’ю до народної творчості / В.Мироненко // Рад. життя. – 1996. – 18 трав.
- 1979 – заснована ізюмська цирк-студія (керівник В.С.Черевко)
Удовиченко Н. Наша гордість – ізюмська цирк-студія / Н.Удовиченко // Ізюминка. – 2004. – 3 юня. – С. 12.
- 1980, 24 жовтня – відбулось відкриття пам’ятника загиблим в роки Великої Вітчизняної війни заводчанам Ізюмського приладобудівного заводу
Чернишов І. “Загинувши за Вітчизну, стали безсмертними” / І.Чернишов // Обрії Ізюмщини. – 2004. – 8 трав.
- 1985, 7 травня – Указом Президії Верховної Ради СРСР за мужність і стійкість, виявлені трудящими міста в роки Великої Вітчизняної війни і за успіхи, досягнуті в господарському і культурному будівництві м. Ізюм нагороджено Орденом Вітчизняної війни I ступеня
- 1987 – засновано міську організацію ветеранів війни і праці
Падалко В. Ветерани завжди у вирі життя / В.Падалко // Обрії Ізюмщини. – 2007. – 23 берез.
- введено в експлуатацію комбикормовий завод
Ісламов В. Люди на першому плані / В.Ісламов // Обрії Ізюмщини. – 2007. – 29 черв.
- 1988 – відкрито меморіальний комплекс на горі Крем’янець площею 7,5 га
Скрипка Л. Залишили таку пам’ять!... / Л.Скрипка // Обрії Ізюмщини. – 2004. – 8 трав.
- 1990 – відкрито художню школу
Астаф’єва Л. Дитяча фантазія і майстерність / Л.Астаф’єва // Обрії Ізюмщини. – 2002. – 22 жовт.
- утворено студію бального танцю “Слегія” (нині клуб спортивного танцю, керівник С.М.Фролова)
Скрипка Л. Чарівний світ танцю / Л.Скрипка // Обрії Ізюмщини. – 2000. – 18 лип.
- створено Ізюмський міськрайонний Пенсійний фонд України
Довгань С. Пенсійному фонду – 10 років / С.Довгань // Обрії Ізюмщини. – 2000. – 23 груд.
- початок створення заказника загальнодержавного значення “Ізюмська Лука”.

- 1991, листопад – почала працювати місцева студія телебачення
Калюжний М. Десять років у телеефірі / М.Калюжний // Обрії Ізюмщини. – 2001. – 6 листоп.
- 1991, 1 жовтня – розпочав роботу територіальний центр соціального обслуговування пенсіонерів та інвалідів
Ложешник М. Міському територіальному центру – 10 років / М.Ложешник // Обрії Ізюмщини. – 2001. – 6 листоп.
- 1993, січень – створено раду Ізюмського об’єднання “Спілка Чорнобиль України”
Гармаш В. Спільно вирішувати проблеми / В.Гармаш // Обрії Ізюмщини. – 2002. – 27 квіт.
- 1994 – створена Ізюмська міськрайонна організація воїнів-інтернаціоналістів
Ткаченко В. Афганістан : біль і пам’ять : [бесіда з головою організації В.Ткаченком / записала Л.Скрипка] // Обрії Ізюмщини. – 2001. – 13 лют.
- 1995, 5 лютого – засновано фольклорний колектив “Україночка”
Астаф’єва Л. Свято душі / Л.Астаф’єва // Обрії Ізюмщини. – 2002. – 12 лют.
- 1997 – створено громадську організацію “Долг”, яка займається пошуком непохованих останків радянських воїнів у місцях, де проходили бойові дії на Ізюмщині
Шевченко І. Это нужно каждому из нас / И.Шевченко // Изюминка. – 2005. – 12 мая.
- 1999, 3 лютого – створено Ізюмське товариство етнічних німців “Відергебурт”
Ваймер А. Ізюмське товариство “Відергебурт” / А.Ваймер // Обрії Ізюмщини. – 2001. – 20 берез.
- 1999, лютий – створено Асоціацію підприємців Ізюмського району
Поліщук В. Створено Асоціацію підприємців / В.Поліщук // Обрії Ізюмщини. – 1999. – 3 лют.
- 2000 – вийшла друком краєзнавча збірка “Ізюмщина”
Скрипка Л. З ініціативи директора музею / Л.Скрипка // Обрії Ізюмщини. – 2000. – 18 лип.
- організовано приватне сільськогосподарське підприємство “Караван”
Золотарьов Л. Уміють господарювати : [бесіда з головою п-ва Л.Золотарьовим / записав М.Чепкий] // Обрії Ізюмщини. – 2004. – 30 берез.
- 2001 – засновано ТОВ “Хлібопродукт”
Гуртов П. Натхнення землі : [бесіда з керівником товариства П.Гуртовим / записав В.Полехін] // Обрії Ізюмщини. – 2006. – 2006. – 17 січ.
- 2002, січень – затверджено прапор міста Ізюм
Мілкін К. Затверджено прапор міста / К.Мілкін // Обрії Ізюмщини. – 2002. – 19 січ.
- 2004, жовтень – відбулось відкриття нового пішохідного 136-метрового мосту через р.Донець

Калюжний М. Красень-міст над бистриною / М.Калюжний // Обрії Ізюмщини. – 2004. – 5 жовт.

Швець О. “Міст кохання” в Ізюмі : [архітектура мосту, що об’єднав береги Сівер. Дінця] / О.Швець - // Губернія. – 2004. – № 10. – С. 58.

2005, 15 червня – створено Ізюмське товариство пасічників (голова Л.О.Бондаренко)

Бондаренко Л. Хто пізнає бджолу, той пізнає будову всесвіту : [бесіда з головою товариства Л.Бондаренко / записав М.Калюжний] // Обрії Ізюмщини. – 2006. – 4 квіт.

НАСЕЛЕННІ ПУНКТИ ІЗЮМЩИНИ

с. Бабенково.

У с. Бабенкове 18 липня 1918 р. народився український радянський художник В.І.Забашта

Перевозник С. Бабенково. А почалось все х хати-читальні / С.Перевозник // Обрії Ізюмщини. – 2005. – 25 жовт.

с. Бражківка. Засновано в кінці ХІХ ст.

Бражківка // Яреценко А. Харків'яни : Хто вони? / А.Яреценко. – Х., 2004. – С. 168.

с. Бригадірівка. Засновано у 1797 р.

У селі народився Герой Радянського Союзу М. Н. Гомоненко

Бригадіровка // История городов и сел Украинской ССР. Харьковская область. – К., 1976. – С. 413.

Бригадірівка // Яреценко А. Харків'яни: Хто вони? / А.Яреценко. – Х., 2004. – С. 168.

с. Бугаївка. Виникло у другій половині ХУІІ ст.

У селі 2 липня 1825 р. народився український письменник, етнограф В.С.Александров (1825-1894).

1998, липень – освячено Свято-Миколаївську церкву

протоієрей Костянтин Барбара. Освячено храм Божий у Бугаївці / протоієрей Костянтин Барбара // Обрії Ізюмщини. – 1998. – 18 лип.

Бугаївка // Воля О. Мор : Книга буття України : [голодомор 1932-33 рр.] / О.Воля. – К., 2002. – С. 657.

Парамонов А. Старинные усадьбы Изюмского уезда : [Бугаевка (Изюмец)] / А.Парамонов // Изюминка. – 2005. – 12 мая.15

Бугаевка // История городов и сел Украинской ССР. Харьковская область. – К., 1976. – С. 413-414.

Бугаївка // Ярещенко А. Харків'яни : Хто вони? / А.Ярещенко. – Х., 2004. – С. 169.

с. Гороховатка

Стасюк О. Гороховатка в давнину / О.Стасюк // Обрії Ізющини. – 2007. – 6 квіт.

с. Довгеньке. Дата заснування 1606 р.

Уродженець села І.П.Остапенко – Герой Радянського Союзу (1945)

Коловоротна О. Свято села / О.Коловоротна // Рад. життя. – 1996. – 2 жовт.

Долгенькое // История городов и сел Украинской ССР. Харьковская область. – К., 1976. – С. 414.

Довгеньке // Ярещенко А. Харків'яни : Хто вони? / А.Ярещенко. – Х., 2004. – С. 180.

с. Вірнопілля

Штельмах Л. На вірність полю: [с. Вірнопілля] / Л.Штельмах // Обрії Ізющини. – 2005. – 2 серп.

с. Заводи. Виникло в 20-х роках ХУІІІ ст.

Заводы // История городов и сел Украинской ССР. Харьковская область. – К., 1976. – С. 414.

Лисаченко В. Рідне земле моя, отчий зоряний краю : [свято села] / В.Лисаченко // Обрії Ізющини. – 2008. – 29 лип.

с. Іванчуківка. Засновано в другій половині ХУІІІ ст.

Иванчуковка // История городов и сел Украинской ССР. Харьковская область. – К., 1976. – С. 414.

Безродна Є. Невід'ємна часточка душі : [минуле і сучасність села] / Є.Безродна // Обрії Ізющини. – 2007. – 8 черв..

с. Кам'янка. Виникло на початку ХУІІІ ст.

Уродженець села Г.В.Яровий – Герой Радянського Союзу.

Вереснева В. Бойовий генерал [В.Д.Вольховський] / В.Вереснева // Обрії Ізющини. – 2008. – 2 трав. – (Відомі люди в доли с. Кам'янка).

Вереснева В. Декабрист, каторжанин, мировий посередник [А.Є.Розен] / В.Вереснева // Обрії Ізющини. – 2008. – 11 лип. – (Відомі люди в доли с. Кам'янка).

Вереснева В. Наближений монарха і господар на землі [А.А.Самборський] / В.Вереснева // Обрії Ізюмщини. – 2008. – 4 квіт. – (Відомі люди в доли с. Кам'янка).

Вереснева В. Надійний товариш, опора сім'ї [І.В.Малиновський] / В.Вереснева // Обрії Ізюмщини. – 2008. – 18 квіт. – (Відомі люди в доли с. Кам'янка).

Вереснева В. Перший директор царськосельського ліцею [В.Ф.Малиновський] / В.Вереснева // Обрії Ізюмщини. – 2008. – 11 квіт. – (Відомі люди в доли с. Кам'янка).

Вірні хорошим традиціям // Обрії Ізюмщини. – 2005. – 20 серп.

с. Капитолівка. Виникло в першій чверті ХІХ в.

Капитоловка // История городов и сел Украинской ССР. – К., 1976. – С. 415.

с. Комарівка. Засновано у 1706 р.

Комаровка // История городов и сел Украинской ССР. Харьковская область. – К., 1976. – С. 415.

с. Куньє. Засновано у 1692 р.

У селі 6 червні 1909 р. народився С.П.Бабаєвський, російський радянський письменник.

Куньє // История городов и сел Украинской ССР. Харьковская область. – К., 1976. – С. 415-416.

Куньє // Яреценко А. Під чаром рідної землі / А.Яреценко. – Х., 2007. – С. 298

с. Мала Комишуваха. Виникло наприкінці ХУІІІ ст.

Малая Камышеваха // История городов и сел Украинской ССР. Харьковская область. – К., 1976. – С. 416.

с. Олександрівка. Засновано в 1886 р.

Парамонов А. Старинные усадьбы Изюмского уезда : [Александровка. Федоровка] / А.Парамонов // Изюминка. – 2005. – 12 мая.

Александровка // История городов и сел Украинской ССР. Харьковская область. – К., 1976. – С. 413.

с. Синичне

Відкрито меморіальну стелу [біля братської могили в с. Синичне] // Обрії Ізюмщини. – 2005. – 16 серп.

с. Студенок Засновано у 1670 р.

Заїка Л. Моє поетичне село / Л.Заїка // Обрії Ізюмщини. – 2007. – 28 серп.

Реус В. Студенок : наші рисаки побували у Парижі / В.Реус // Обрії Ізюмщини. – 2005. – 24 верес.

Сорока М. Студенок – назва села з глибини віків / М. Сорока // Обрії Ізюмщини. – 1998. – 12 груд.

с. Федорівка

Лисаченко В. “Хай не висиха душі криниця...” : [свято села Федорівка] / В.Лисаченко // Обрії Ізюмщини. – 2008. – 16 верес.

Парамонов А. Старинные усадьбы Изюмского уезда : [Александровка. Федоровка] / А.Парамонов // Изюминка. – 2005. – 12 мая.

с. Червоний Оскіл (до 1919 р. – Цареборисів)

Село побудоване за наказом царя Бориса Годунова від 5 лип. 1600 р. на місці колишнього укріпленого селища Царевого.

Цареборисів – перше місто Слобідської України : [з історії села] // Обрії Ізюмщини. – 2005. – 10 верес.

Ярещенко А. Під чаром рідної землі / А.Ярещенко. – Х., 2007. – С. 321.

с. Червоний Шахтар (до 1921 – Співаківка). Виникло у другій половині ХУІІ ст.

Перша документальна згадка про Співаківську слободу відноситься до 1673 р. Уродженці села П.А.Колісник та М.В.Галицький удостоєні звання Герой Радянського Союзу.

1920 – створено комітет незаможних селян

1921 – відкрито клуб

1928 – створено першу комуну “Червоний степ”

1929 – створено радгосп “Лісовий хутір”, перетворений у Придонецьке лісництво Ізюмського лісгоспу

1937 – відкрито медичний пункт

1943, 5 лютого – село визволено від німецьких окупантів

1955 – відкрито бібліотеку

1962 – встановлено пам’ятник на братській могилі партизанів і воїнів, що загинули у роки Великої Вітчизняної війни

Червоний Шахтар // Ярещенко А. Харків’яни : Хто вони? / А.Ярещенко. – Х., 2004. – С. 222.

Чернишов І. Утвердження традиції / І.Чернишов // Обрії Ізюмщини. – 2004.- 14 серп.

* * *

Ізюмський район // Історія міст і сіл Харківської області : бібліогр. покажч. Ч. 2. Історія населених пунктів Харківської області / ХДНБ ім. Короленка, ХОУНБ. – Х., 2004. – С. 110-121.

Изюмский район // Памятники истории и культуры Харьковской области : библиогр. указ. – Х., 1985. – С. 94-101.

Изюм // Харьковская область / Под. ред. А.П.Голикова, А.Л.Сидоренко. – Х., 1993. – С. 106.

Изюмский район // Украина : регионы. Харьковская область 1932-2002. – Х., 2002. – С. 216.

Изюмський район // Що зроблено. Харківщина 2007. – Х., 2008. – С. 130–132.

Красназнавчі довідки

Ізюмські заповідники

- 1) Гора “Крем’янець”
- 2) “Ізюмська дача”
- 3) Урочище “Бір” в Завгороднівському лісництві
- 4) “Ізюмська лука”
- 5) урочище “Караван” в Придонецькому лісництві
- 6) “Червоношахтарська” ботанічна пам’тка у Придонецькому лісництві
- 7) дуб “Піщанський”, якому майже 300 років, у Піщанському лісництві

// Обрії Ізюмщини. – 2007. – 14 верес.

Міста побратими Ізюма

Красногорськ (Росія) з 1994.

Кареличі (Білорусь)

Тукумс (Латвія)

Скрипка Л. Сподіваємося, у нас незабаром з’явиться ще одне місто-побратим / Л.Скрипка // Обрії Ізюмщини. – 2002. – 10 серп.

м. Ізюм у сіті Інтернет

<http://www.izum-city.com> Сайт города Изюм. История, новости, информация, телефоны, общение, игры, форум...

http://www.izum-city.com/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1 –изюмские новости: сайт

http://www.izyum.eu/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1 - сайт города Изюм

<http://www.izyum.ho.com.ua> Изюмский портал

<http://www.izyum.info/> – город Изюм. Информационный портал

http://www.izyum.kharkov.ua/index.php?option=com_datso_gallery&Itemid=85 Город Изюм. Фотогалерея

<http://www.izyumregion.kharkov.ua> Официальный сайт Изюмской районной госадминистрации

<http://www.ipitel.com.ua>- сайт редакції газети «Изюминка»

<http://www.nice-places.com/articles/ukraine/izum/> - Изюм (достопримечательности, путеводитель, фото)

<http://www.ukrindustrial.com/guide/cities/?id=309> – изюм: карта города

<http://www.who-is-who.com.ua/bookmaket/kharkov2007/1/31.html> місто Изюм

[http://ru.wikipedia.org/wiki/Изюмский район Харьковской области](http://ru.wikipedia.org/wiki/Изюмский_район_Харьковской_области). Википедия

<http://ukrainainkognita.org.ua/Oblasti/OBL%20html/Harkivska/Izum.htm> карта Изюмского района

<http://www.pzf.jino-net.ru/Izum/Izum.htm> рекреационные зоны Изюмского района

Овчаров А. Город Изюм в сети Интернет / А.Овчаров // Изюминка. – 2005. – 30 июня. – С. 15.

ПЕСНЯ О МОЕМ ГОРОДЕ

Над Кремянцем низко-низко
Облака достать рукой,
И застыли обелиски
В своей думе вековой.
Город весь как на ладони,
Просыпается от сна.
Здесь мой род живет искони,
Здесь – родная сторона.
Край березово-сосновый,
Край сиреневых садов,
И Донец лежит подковой
Средь зеленых берегов.
По утру на всех звонницах
Бьют в зарю колокола
И, как Божия десница,
Древних храмов купола.
Я поездила немало
И скажу без лишних фраз –
Не видала, не встречала
Места лучше, чем у нас.

Здесь особенная сила –
Вдохновения заряд!
Мой Изюм! Мой город милый!
Город-песня!
Город-сад!

С.Гринь

МОЯ ІЗЮМЩИНА

Мій рідний край. Давно вже на вустах
Солодкий смак твоєї назви лине.
Мій рідний край у мріях і серцях,
Маленька частка неньки України.
Величезний і прадавній Крем'янець,
Що з тих сивин славетних і далеких,
Де у підніжжі – Сіверський Донець,
На Гончарівці гнізда в'ють лелеки.
В твоїх устах і радість, і печаль,
В моєму ж серці назавжди єдина,
Мій рідний край, моя безмежна даль,
Маленька частка неньки України.
Я вам низенько в пояс поклонюсь,
Церкви золотоверхі, білолиці,
І з джерела цілющого нап'юсь,
З Ізюмської славетної криниці.
В моїм ти серці, рідна сторона,
Мій оберіг і пісня солов'їна,
Для мене в світі лише ти одна,
Солодка частка неньки України.
Коли полину в неба височінь,
Наздоганяючи свою пташину зграю,
Я крикну всім: “Спасибі, що я жив
В моїм Ізюмським, милім серцю, краї.”

А. Ковальський

“Світла тільки більше тому народу, щоб знав, хто він, та щоб не заблудив і тепер ще раз по історичній стежці ще на якихось двісті п’ятдесят літ”.

Г.Хоткевич